

ARBEJDSLØSHED

Hvem bliver hårdest ramt af krisen? Hvad er fremtiden for de unge og ufaglærte. Læs analysen af Nadja Lundholm Olsen. Side 4-5

FAGBEVÆGELSEN

Hvem skal jeg kæmpe for, hvad er mit våben? Den europæiske fagbevægelse kan ikke finde fælles fodslag. Side 8-9

KIM VALENTIN

Interview med finansrådgiver og Venstreborgmester. Forbrugerne har ikke en chance for at gennemskue markedet. Side 10-11

LANDEFOKUS: UKRAINE

EU's naboskabspolitik skal gentænkes i lyset af de voldsomme begivenheder i det uroplagede land i EU's baghave. Side 14

ÅRGANG 41 – NR. 1269 – MARTS 2014

PRIS 29,50 KR.

NOTAT

– magasin om demokrati og Europa

Velfærdsturisme – myter, fakta og bekymringer

Side 6-7

Der er stadig over 26 mio. arbejdsløse i EU. Er et fælles arbejdsmarked en del af løsningen? Hvordan håndterer vi social dumping og adgang til velfærdsydelse?

TEMA: ER DER ARBEJDE TIL ALLE?

Leder:

Er der arbejde til alle i Europa?

SORTEPER. Helt centralt i EU's traktater, står de fire friheder: Den frie bevægelighed for arbejdstagere, personer, varer og kapital. Den frie bevægelighed for arbejdstagere betyder i princippet, at der eksisterer et fælles, europæisk arbejdsmarked.

Det giver en række problemer i en tid, hvor mere end 26 millioner EU-borgere står uden arbejde. 26 millioner svarer til hele Frankrigs arbejdsstyrke. Vi har et økonomisk og beskæftigelsespolitisk system, der i omfang har lukket Frankrig. Ikke én croissant eller espresso må langes over disken. Ikke én flaske rødvin eller ost må produceres. Ingen højhastigheds TGV-tog må bringe folk rundt i det store europæiske land.

En sådan situation virker naturligvis absurd. Og reelt er det jo ikke alle funktioner i ét land, der lukker ned. Men virkeligheden er ikke mindre absurd. Det er det samme spild af menneskelige ressourcer, det samme spild af gode kræfter, der kunne gøre en forskel.

Arbejdsløse uden grænser

En øget mobilitet kan sørge for, at arbejdskraften kommer derhen, hvor arbejdet er. Det skulle gerne sikre, at de rigtige mennesker kan tage de rigtige jobs. Uanset hvilket land arbejdspladserne findes i. Men i et EU, hvor der er en enorm forskel på arbejdsmarkedene, hvor der er en enorm ulighed mellem landene og hvor der, uanset hvor meget folk flytter sig, mangler jobs til 26 millioner arbejdstagere, er det ikke altid det der sker.

Det fælles arbejdsmarked bliver i en situation med krise og arbejdsløshed til et spil sorteper. Hvor ender problemet med de manglende jobs? Hvordan undgår man, at de mange arbejdssøgende europæere skaber social dumping i lande med høje lønninger og gode forhold på arbejdspladserne? Hvordan skal velfærdsydelse til arbejdstagere fra andre EU-lande tildeles? Og hvem skal betale for dem?

Folk kan flytte sig af de "forkerte grunde". En højtuddannet bulgarer kan måske tjene flere penge ved at arbejde ufaglært i England end ved at bruge sin uddannelse i sit hjemland. Det er muligvis fint for den individuelle arbejdstager at tjene mere. Men for det europæiske samfund som helhed er det et tab af en investering i uddannelse. Et tab af kompetencer, der kunne være brugt meget bedre. Samtidig presser bulgarerens lave lønforventninger de andre lønmodtagere i England. Vi risikerer både at få social dumping i England og "hjerneflugt" i Bulgarien. Et sorteper-kort til både afsenderlande og modtagerlande.

Langtidsledigheden vokser

Langtidsledigheden er måske det mest skræmmende problem. Især for unge i Sydeuropa, der aldrig opnår en fast tilknytning til arbejdsmarkedet. De kommer til at få en lavere livsindkomst, en lavere pensionsopsparing og vil leve med en konstant risiko for at ryge ind og ud af arbejdsmarkedet. Det er en mare som vil ride EU i mange år fremover.

Det er særligt de ufaglærte og de unge, der er hårdt ramt. Krisen rammer skævt og skaber en stadig voksende risiko for fattigdom i de europæiske lande. Og med det massive tryk på lønningerne som de mange arbejdsløse giver, er et arbejde ikke længere en sikker billet til det gode liv. Tyskland har holdt sine lønninger nede i årevis, og det har gavnet konkurrenceevnen. Men det har også skabt en voksende gruppe af arbejdende fattige. Folk i arbejde, der ikke tjener nok til at holde sig fri af risikoen for fattigdom.

I NOTAT finder du denne gang en analyse af arbejdsløsheden og de mulige veje ud af den sociale krise, en undersøgelse af problemet med såkaldt "velfærdsturisme" og et bud på fagforeningernes muligheder for at bekæmpe social dumping.

*Rasmus Nørlem Sørensen,
redaktør*

NOTAT SÆTTER DAGSORDENEN

De kommende numre af NOTAT sætter fokus på EU-Parlamentsvalget den 25. maj.

April:

Valgets store spørgsmål - I

Hvilke problemstillinger rejser frihandelsaftalen med USA? Skal EU tage førertrøjen i en grøn omstilling? Hvordan skal EU stille sig i flygtningepolitikken? Bliv klogere på, hvad de store udfordringer er for EU – og læs politikernes bud på løsninger.

April/maj:

Valgets store spørgsmål - II

Hvor hårdt skal der sættes ind mod skattely? Hvordan skal EU håndtere krise, ulighed og arbejdsløshed? Kan finanssektoren se frem til mere regulering? Bliv klogere på, hvad de store udfordringer er for EU – og læs politikernes bud på løsninger.

Juni:

Sådan blev EU-Parlamentet

NOTAT udkommer kort efter valget med et tema, hvor resultatet bliver analyseret. Læs om det nye parlament, om den nye magtfordeling og om valget i de andre europæiske lande.

NOTAT

– magasin om Demokrati & Europa

Redaktion: NOTAT,
Fælledvej 12, København N.
redaktionen@notat.dk

Redaktør af dette tema:

Rasmus Nørlem Sørensen

I redaktionen: Staffan Dahllöf, Andreas Bay-Larsen, Sven Skovmand, Finn Ellegaard, Jesper Vestermark Køber, Peter Zacho Søgaard, Therese Lihn Thomsen, Ida Zidore, Michael B. Lauritsen og Rasmus Nørlem Sørensen (ansv.)

Øvrige bidragsydere i dette nummer:

Marie Sjødin Græsholm og
Nadja Lundholm Olsen

Udgivet af Oplysningsforbundet DEO
Abonnement: NOTAT,
Nordkystvejen 2F, 8961 Allingåbro,
tlf. 86 48 16 00, notat@notat.dk
CVR nr.: 18411008

Layout og tryk: NOTAT Grafisk, 86 48 16 00

ISSN: 1603-7480

NOTAT og Oplysningsforbundet DEO er et uafhængigt oplysningsnetværk om EU under mottoet "Mere spændende. Mindre fastlåst" – og uden tilknytning til partier eller bevægelser. For kun 295 kr. om året får du abonnement på NOTAT og rabat på deltagelse i DEOs arrangementer.

Skriv til notat@notat.dk eller ring 86 48 16 00.

HARTZ GIBT ZU

**Hartz IV
ist
Betrug**

Horst Seehofer, formand for det konservative CSU, har udtrykkeligt bedt EU blande sig udenom tysk socialpolitik. Men EU påpeger at Tyskland selv har lavet socialreformen Hartz IV, der skriver europæiske regler ind i tysk lovgivning.

90 AUSLÄNDER-STATISTIK
Prozent
**der Libanesen
kriegen Hartz IV**

NEUES URTEIL!
**Hartz IV künftig auch für
Rumänen und Bulgaren**
Berlin - Hammer-Urteil in einem Musterfall. Erfolg: ... hen deshalb zusätzliche

Rumæner er måske også en slags tysker

Hvis Elisabeta Dano har ret til 2.918 kroner pr. måned i kontanthjælp, bryder den tyske velfærdsstat sammen. Hvis hun ikke har, trues arbejdskraftens frie bevægelighed.

AF STAFFAN DAHLLÖF

BOPÆL. En smule overdrivelse fremmer måske forståelsen. Fronterne er i hvert fald trukket skarpt op. Horst Seehofer, formand for det konservative CSU, har udtrykkeligt bedt EU blande sig udenom, mens EU-kommissær Lászo Andor anklager "skrupellose politikere" for populisme.

Det er en afgorelse ved "socialgericht", en socialretslig domstol i Leipzig, som har sat diskussionen pa spidsen, selvom afgorelsen handler om et beskedent belob, og muligvis kun vedrorer et lille antal mennesker.

Det er nu op til EU-Domstolen i Luxembourg at afgore, om Tyskland har brudt EU-lovgivningen ved at negte den 24-rige rumener Elisabeta Dano og hendes femrige son Florian kontanthjalp.

»Sagen er vigtig, fordi den kan komme til at udvide begrebet om fri bevegelig-
hed,« siger Bent Greve, professor i social-
videnskab ved Roskilde Universitet.

Vek med automatik

Elisabeta Dano har aldrig arbejdet i Tyskland, og har heller ikke sogt arbejde der. Derfor har hun ikke ret til boligstotte, bor-
nepen-ge eller den laveste tyske kontant-

hjalp pa 2.918 danske kroner (391 euro) pr. maned, mener socialretten i Leipzig. Tyskland har ikke pligt til at udbetale kontanthjalp til enhver EU-borger i landet.

Det har Elisabeta Dano bedt EU-Domstolen tage stilling til.

EU-Kommissionen mener, at Elisabeta Dano maske nok har ret til tysk kontanthjalp, noget man udvikler et argument for i en 40-siders indstilling til EU-domstolen.

Rapporten er ikke offentlig, men EU-Kommissionens talsmand Jonathan Todd fremhaver overfor NOTAT Kommissionens centrale argument i sagen:

»Enhver sag skal vurderes pa sine egne betingelser pa baggrund af en overgribende vurdering af alle relevante fakta og omstendigheder, det er det, vi papeger.»

Elisabeta Dano har maske ikke ret til kontanthjalp, men som EU-borger kan hun ikke afvises, alene fordi hun er uden arbejde.

Fast bopel maske godt nok

For Elisabeta Dano har boet hos sin soster i Leipzig siden 2010. Hun har derfor muligvis "fast bopel" i byen, og sa er der maske ingen vej udenom.

»For at fa ret til sociale ydelser i et

andet EU-land skal man enten vere arbejdstager, et nært familiemedlem eller have fast bopel,« papeger kommissions-
talsmanden Jonathan Todd.

Det er et argument, som professor Bent Greve hafter sig ved:

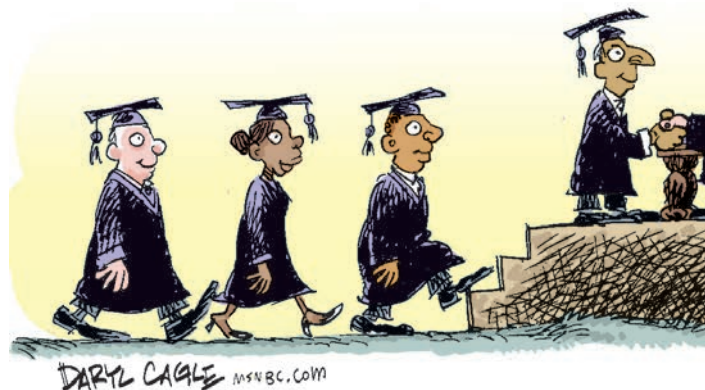
»Begrebet fri bevegelig-
hed har histo-
risk veret knyttet til vandrende arbejds-
tagere. Nu siger man sa, at fordi kvinden
har boet hos et familiemedlem, sa opfylder
hun kriteriet, selvom hun ikke selv har
veret arbejdstager.«

Et sporgsmal om tid

Tidsskriftet Der Spiegel skriver, at Tyskland har en darlig sag, fordi man ikke tidligere har reageret imod udvidelsen af begrebet arbejdstager, og sarligt fordi dagpengereformen, kendt som Hartz IV, i 2005 blev registreret som en gennemforelse af EU's forordning om vandrende arbejdstagere.

»Pa den made har Tyskland bero-
vet sig selv alle undskyldninger. Det er kun
et sporgsmal om tid, inden EU-Domsto-
len afskaffer den automatiske undtagelse
for kontanthjalp til EU-borgere,« siger
Thorsten Kingreen, professor i socialret
ved universitetet i Regensburg til Der
Spiegel. ♦

Er der arbejde til alle i EU?

Mens den økonomiske krise er ved at slippe sit tag i Europa, buldrer den sociale krise fortsat afsted med rekordhøje arbejdsløshedstal og et alarmerende antal langtidsledige.

AF NADJA LUNDHOLM OLSEN

ANALYSE. Der er i øjeblikket mere end 26 mio. arbejdsløse i Europa. Det svarer til rekordhøje 10,7 % af den samlede arbejdsstyrke. Endnu værre er det, at knap halvdelen af de arbejdsløse EU-borgere er langtidsledige. Det er det højeste antal siden 1990'erne. De bekymrende tal skyldes i høj grad den økonomiske krise, men også måden krisen er blevet håndteret på politisk.

Selvom økonomien i mange europæiske lande nu ser ud til at være i bedring, er det ikke noget, der automatisk løser den alvorlige sociale krise. Nemlig, at der bag de alarmerende arbejdsløshedstal gemmer sig en stadig stigende risiko for fattigdom.

at finanskrisen har haft særligt hårde konsekvenser for økonomien i disse lande. Men også at EU's krav om besparelser på de offentlige budgetter har begrænset landenes mulighed for at sætte gang i økonomien og bekæmpe arbejdsløsheden gennem offentlige investeringer. Konsekvensen er et rekordhøjt antal husstande, der er ramt af arbejdsløshed, øget fattigdom, hjemløshed og social eksklusion.

Unge og ufaglærte hårdest ramt

Nogle af de helt store tabere i krisen er de ufaglærte. Som det fremgår af Figur 2, var ledigheden blandt ufaglærte tre gange så høj som ledigheden for højtuddannede i 2012. Hele 16,8 % af ufaglærte var ledige, det samme gjaldt 8,2 % af faglærte og folk

Men krisen har også været hård ved de unge europæere. Ungdomsledigheden blandt de 15-24 årige nåede i 2012 helt op på 23 % og var dermed mere end dobbelt så høj som for arbejdsdygtige voksne. Det vil altså sige, at mere end hver femte unge europæer står uden arbejde i dag. Og det er både uddannede og ikke-uddannede unge, der har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet og ofte ender i midlertidige ansættelser eller arbejdsløshed.

Desværre er der ikke udsigt til forbedring for hverken de ufaglærte eller de unge i de kommende år. Derfor er der ingen tvivl om, at den næste helt store udfordring for EU's ledere er at bekæmpe arbejdsløsheden.

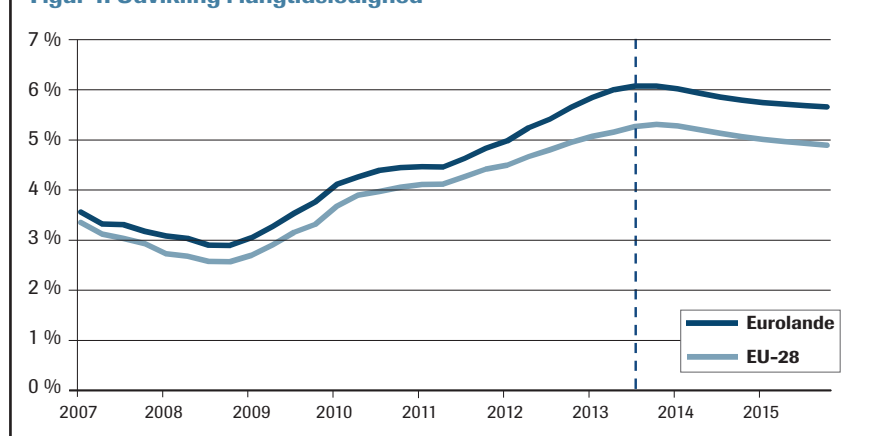
Utilstrækkelig handling

EU-Kommissionen er ikke blind for udviklingen. Formanden José Barroso har udnevnt beskæftigelse som en toprioritet for Kommissionens arbejdsprogram for 2014. Og det skorter da heller ikke på fine hensigter og ambitiøse fælles europæiske mål, såsom EU2020 målene om, at 75 % af de 20-64-årige skal være i beskæftigelse frem mod 2020.

Senest har Kommissionen introduceret et europæisk arbejdsformidlingsnet, der skal gøre det lettere at finde arbejde på tværs af grænserne i unionen. Problemet er bare, at selvom man øger mobiliteten internt i EU, så er der stadig en grundlæggende mangel på arbejdspladser. Der er derfor brug for mere ambitiøse initiativer, der er i stand til at skabe holdbare jobs for de 26 mio. arbejdsløse europæere.

Selvom man i EU kan blive enige om nogle overordnede mål, som medlemsstaterne bør følge, så rækker det ikke med det. Faktum er, at EU består af 28 forskellige medlemsstater med 28 forskellige arbejdsmarkeder – og forskellige arbejdsmarkedsmodeller. På trods af at vi har et fælles arbejdsmarked i EU med fri bevægelighed af arbejdskraft, tjenester, varer og kapital, så findes der ikke én fælles

Figur 1. Udvikling i langtidsledighed

Den sociale krise kan navnlig mærkes i de 18 euro-lande. Ifølge en fælles europæisk prognose udarbejdet af de tre tænketanke AE-rådet, OFCE og IMK vil knap 9 millioner ud af 11,5 mio. forventede langtidsledige i 2015 være fra euro-landene.

Den største stigning i antallet af langtidsledige findes i Spanien, Grækenland, Italien, Irland og Portugal. Dette skyldes,

med mellemlange uddannelser, mens kun 5,6 % af de højtuddannede var ramt af arbejdsløshed.

Mens beskæftigelsen i vidensbase-rede sektorer som sundhed, uddannelse og IT er fortsat med at vokse under krisen, er antallet af jobs i lav- og mellemind-komstgrupperne dalet drastisk. Det ser altså ud til, at det først og fremmest er de ufaglærte, der betaler krisens pris.

nøggle, vi kan skrue på, når krisen kradser. I sidste ende er det i medlemsstaternes værktøjskasser, løsninger skal findes, og derfor kan EU's mål for beskæftigelsen ikke stå alene.

Behov for langsigtede investeringer

Et første skridt på vejen må være at indse, at vi ikke kan spare os ud af krisen. Der er behov for vækstskabende initiativer og opkvalificering, som også kommer de svageste grupper til gode. Det kræver, at de stærke økonomier går forrest. Der nytter det ikke noget, at velfungerende nordeuropæiske økonomier som Tyskland og Danmark hopper på sparevognen, og at Kommissionen samtidig pålægger de sydeuropæiske økonomier at spare.

Det er nu, der er behov for arbejdspladser, det er nu, vi er ved at sende halvdelen af vores arbejdsløse ud i langtidsledighed. Derfor er det også nu, vi skal handle og foretage de langsigtede investeringer i skoler og sygehuse, som er nødvendige, hvis de europæiske økonomier skal være velfungerende i fremtiden.

Undgå social dumping

Men der er også behov for at fokusere på jobkvaliteten, for at opnå en bæredygtig genopretning. Tysklands voksende underklasse af arbejdende fattige, er ikke en attraktiv model for resten af EU. Det

Hver femte unge i EU står uden arbejde. Både ufaglærte og unge med en videregående uddannelse er i stor risiko for at ende i langtidsledighed.

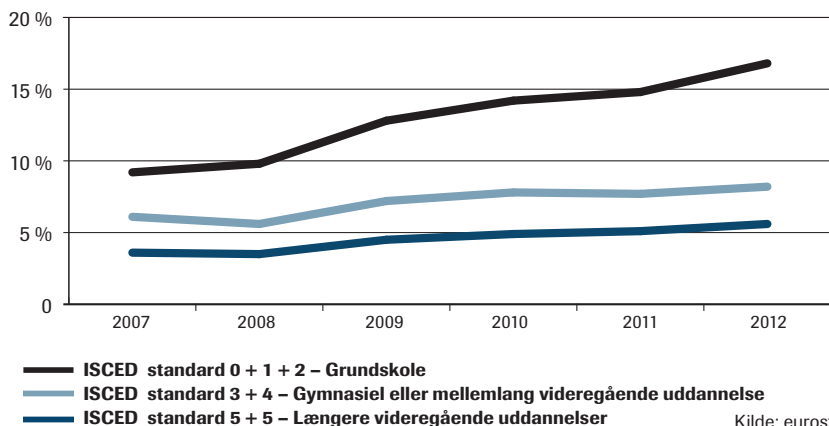
er helt afgørende, at det ikke bliver laveste fællesnævner, der bestemmer løn og arbejdsvilkår på det europæiske arbejdsmarked.

Arbejdsmarkedet må reguleres, så faglært og ufaglært arbejdskraft på tværs af EU-landene ikke ender med at underbyde hinanden på løn og arbejdsvilkår i et ræs mod bunden. Derfor bør EU's ledere vægte arbejdstageres rettigheder lige så højt som arbejdstageres frie bevægelighed i reguleringen af det europæiske arbejdsmarked.

Hvis ikke Europa handler nu, risikerer endnu flere millioner europæere at ende i permanent langtidsledighed eller som arbejdende fattige, hvilket vil have uoverskuelige konsekvenser både for den enkelte EU-borger og for de nationale økonomier. ♦

Nadja Lundholm Olsen har en dobbelt kandidatgrad i EU-politik med speciale i europæisk social- og arbejdsmarkedspolitik. Hun arbejder i centraladministrationen og har erfaring fra den europæiske fagbevægelse og Folketingets Europaudvalg.

Figur 2. Udvikling i europæisk arbejdsløshed efter uddannelsesniveau

Estland, Letland og Litauen

8-dages busrejse med afgang fredag den 6. juni 2014

En perle af en tur, hvor vi bliver klogere på de tre baltiske lande, deres nyere og ældre historie, samfund, økonomi og politik. Der bliver foredrag i bussen, guidede byvandring, vi ser kultur og møder folk, der kender landene indefra: Den unge aktivist fra det grønne bondeparti, en aktivist fra den syngende revolution, lederen af det danske kulturinstitut, som er lettisk gift, danske professorer, der underviser i henholdsvis Riga og Tallinn. Og sejler hjem over Helsinki og Stockholm, så vi oplever den fantastiske skærgård. Vi kører i 4-stjernet bus og bor på pæne hoteller. **Prisen er 6.800 kr.**

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Passagerer til Vesteuropa lægger bagage på en bus i Sofia i Bulgarien. Fra årsskiftet er Bulgarien og Rumænien kommet med i Schengensamarbejdet og deres borgere kan nu frit rejse i alle Schengen-lande.

VELFÆRDSTURISME

- myter, fakta og bekymringer

Hvis "velfærdsturisme" er et problem, så er det selvforskyldt. Og et lille problem – indtil videre.

AF STAFFAN DAHLLÖF

VANDRING. Afgørelser fra EU-Domstolen og ændringer af EU-lovgivningen indebærer, at Danmark har tabt, eller er på vej til at tabe, kontrollen med tildeling af:

- *SU (Statens Uddannelsesstøtte).* Tilrejsende EU-borgere kan have ret til SU i Danmark, hvis de også arbejder ved siden af studierne.
- *Børnepenget.* Regeringen har afskaffet det tidligere krav om bopæl eller arbejde i Danmark i mindst to år. Nu kan børnepenget udbetales til alle EU-borgere efter tre måneder i landet.
- *Dagpenge.* I dag en rettighed for alle EU-borgere efter tre måneders arbejde

i Danmark. Dagpenge kan også tages med til hjemlandet i op til tre måneder. Men kravet om tre måneders optjening i Danmark er muligvis i strid med EU-retten. Det kigger Kommissionen nærmere på nu.

»Hvis vi ikke kan opretholde 3-månedersreglen, må vi være meget opmærksomme på, hvilken anciennitet der skal være for at få dagpenge,« siger Verner Sand Kirk, direktør for AK-Samvirke, brancheorganisationen for de danske A-kasser.

Arbejdstagere et vidt begreb

Allerede i 1968 vedtog de dengang ni medlemslande i det daværende EF en

forordning (lov med direkte retsvirkning) om arbejdskraftens frie bevægelighed, og i 1971 en lov om samordning af sociale ydelser.

De love er blevet udvidet siden hen, og fortolket af EU-Domstolen.

Begrebet arbejdstagere er stadig ikke krystallklart, men det omfatter i hvert fald også en arbejdstagers familie, selvstændige og studerende, som arbejder ved siden af studierne. Muligvis omfattes også enhver EU-borger, som opholder sig mere end tre måneder i et andet EU-land, en ret til kontanthjælp (se artikel på side 3).

Kirsten Ketscher, professor dr. Jur. ved Københavns Universitet, betegner den tyske sag, som er sendt til EU-Domstolen

SÅ MANGE UDEFRA BRUGER SYSTEMET

Antallet af "østarbejdere" på danske arbejdsløshedsdagpenge er steget med 878 procent på fire år. I reelle tal ser det noget mindre dramatisk ud.

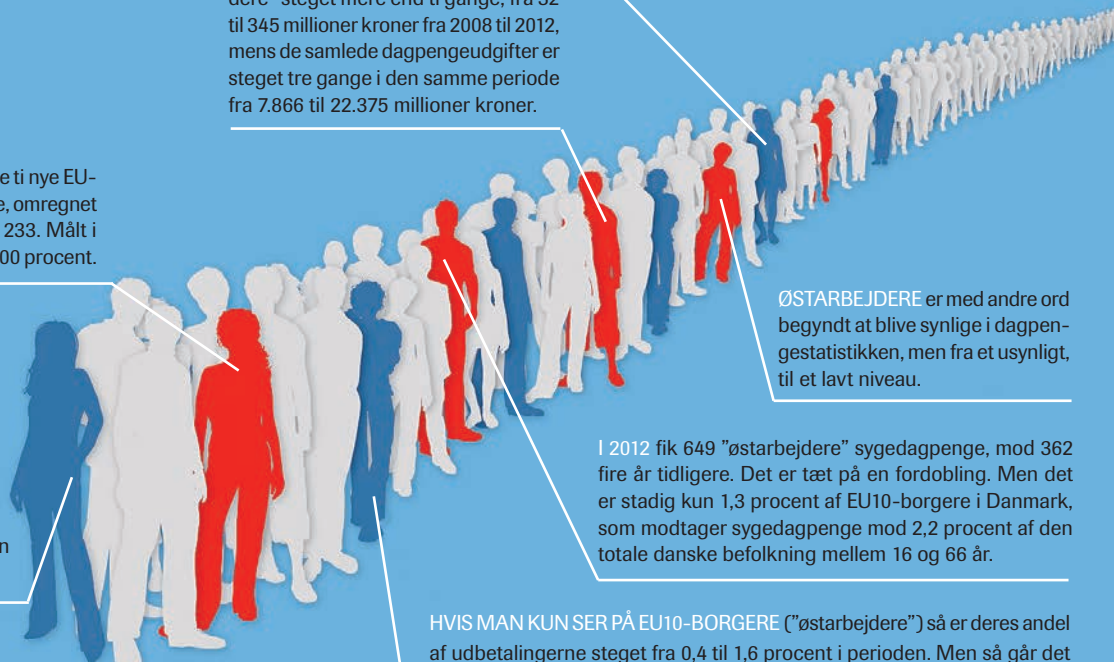
GODT NOK er udgifterne til "østarbejdere" steget mere end ti gange, fra 32 til 345 millioner kroner fra 2008 til 2012, mens de samlede dagpengeudgifter er steget tre gange i den samme periode fra 7.866 til 22.375 millioner kroner.

DET SAMME gør sig gældende for andre sociale ydelser. 1.570 borgere fra EU10-lande modtog kontanthjælp i 2012. Fire år tidligere var det 453. Det svarer til en stigning fra 0,5 procent af knap 12 milliarder til 1,1 procent af godt 17 milliarder danske kroner.

I 2012 modtog 2.045 borgere fra et af de ti nye EU-lande danske arbejdsløshedsdagpenge, omregnet i helårsmodtagere. I 2008 var antallet 233. Målt i procent er det en stigning på næsten 900 procent.

HVIS MODTAGERE fra hele EU plus EØS-landene Norge, Island, og Liechtenstein tæller med var stigningen 348 procent, fra 1.415 til 4.921.

MEN I SAMME PERIODE blev det totale antal af dagpengemodtagere mere end fordoblet, fra 53.277 til 128.720.

ØSTARBEJDERE er med andre ord begyndt at blive synlige i dagpengestatistikken, men fra et usynligt, til et lavt niveau.

I 2012 fik 649 "østarbejdere" sygedagpenge, mod 362 fire år tidligere. Det er tæt på en fordobling. Men det er stadig kun 1,3 procent af EU10-borgere i Danmark, som modtager sygedagpenge mod 2,2 procent af den totale danske befolkning mellem 16 og 66 år.

HVIS MAN KUN SER PÅ EU10-BORGERE ("østarbejdere") så er deres andel af udbetalingerne steget fra 0,4 til 1,6 procent i perioden. Men så går det heller ikke at vride mere dramatiske vinkler ud af den tilgængelige statistik, i dette tilfælde et notat lavet af Beskæftigelsesministeriet til Folketingets Europaudvalg i december sidste år.

til vurdering, som interessant, men vil ikke udtale sig alene på baggrund af, at sagen er forelagt EU-Domstolen.

”Overveje justeringer”

En rapport fra Beskæftigelsesministeriet i marts 2011 på ikke færre end 514 sider, omtalte 120 forskellige ydelser, som i større eller mindre grad udnyttes af udlændinge i Danmark, hvilket man i varierende grad anså for et problem.

Rapporten konkluderede, at den skattefinansierede danske model udfordres af flere vandrende arbejdstagere, fordi sammenhængen mellem at betale skat og at modtage ydelser udviskes eller forsvinder.

Rapporten, som var igangsat af VK-regeringen, afrundede i en nøglesætning:

”Det er derfor naturligt at overveje justeringer i den danske velfærdsmodel, der i højere grad sikrer koblingen mellem skattebetaling og brug af velfærdsydelser.”

Hidtil en gevinst

Der er tre grunde til, at de overvejelser foreløbigt ikke har ført nogen steder hen, på trods af Danmarks 41 år i EF/EU.

- Bordet fanger. Danske regeringer har med enkelte undtagelser været med til at vedtage de EU-love, som fremmer den frie bevægelighed. En af grundpilene i EU-samarbejdet.

- Politisk har det hidtil ikke delt vandene mellem de partier, som i øvrigt er enige om EU-politikken. Det mønster er begyndt at krakelere efter udmeldinger fra Venstre og de Konservative.
- Problemet er lille, på grænsen til det ikke eksisterende. Ifølge Finansministeriet modtog "Øst-indvandrerne" i årene 2009-2011 i alt 600 millioner kroner i forskellige overførselsindkomster, men bidrog med 1.700 millioner i skat. Kort sagt, en ren gevinst for den danske statskasse.

” Det er derfor naturligt at overveje justeringer i den danske velfærdsmodel, der i højere grad sikrer koblingen mellem skattebetaling og brug af velfærdsydelser. ”

En rapport, udgivet af EU-Kommisjonen i oktober 2013, giver det samme billede: Kun mellem 0,7 og 1,0 procent af befolkningen er "ikke aktive" EU-borgere fra andre lande, men af dem bor 79 procent sammen med nogen i arbejde.

Man flytter altså i praksis, fordi man har fået eller vil søge arbejde i andre lande. Der er ingen tegn på, at det er adgangen til bidrag, sygepleje eller andre velfærdsydelser, som trækker folk over grænserne.

Lige for alle

Verner Sand Kirk, direktør i AK-Samvirke, siger om de danske forhold:

»Mange kom jo hertil op til finanskrisen i 2008, hvor der også var behov for håndværkere. Langt de fleste har jo været flittige og dygtige folk. Og mennesker, som er midlertidigt ledige og søger arbejde, er ikke noget problem. Indtil videre har vi ikke set noget, som giver anledning til bekymring.«

Men, hvis Danmark ikke kan oprettholde kravet om 3-måneders optjening i Danmark, begynder en usikkerhed at melde sig. Vil EU-borgere kunne få dagpenge fra første dag på dansk jord? Er der alternativer til 3-måneders kravet?

»Det tør jeg ikke svare på«, siger Verner Sand Kirk. »Det handler dels om, hvor meget beskæftigelse man har haft, dels om hvilken indkomst dagpengene skal fastsættes ud fra. Et års indtjening i Rumænien vil jo kun udløse en beskedent dansk dagpengesats. Men krav om et års optjening indebærer en kraftig forringelse af forholdene i Danmark.«

For, som juraprofessor Kirsten Ketscher, slår fast:

»Vandrende EU-arbejdstagere har ret til arbejdsløshedsdagpenge på samme betingelser som danskere. Man kan ikke konstruere en særlig optjeningsregel for vandrende EU-arbejdstagere.« ♦

Anne E. Jensen.
Medlem af
EU-Parlamentet
for Venstre.

AF IDA ZIDORE

Danmark har i dag store problemer med social dumping og sort, udenlandsk arbejdskraft. Hvad siger det dig om fri bevægelighed?

At man skal kontrollere nogle ting på en anden måde. Vi er alle sammen modstandere af ulovligheder. Derfor er vi også ved at se på, hvordan man kan sikre, at reglerne for udstationerede medarbejdere bliver overholdt. Det er et nøgleord, at folk skal kende til deres rettigheder.

Men der er vel også nogle reelle begrænsninger, idet EU-Domstolen sætter fri bevægelighed over løn- og arbejdstagerrettigheder?

Så enkelt synes jeg ikke, man kan stille det op. Der har været forskellige domme, og ofte handler de i virkeligheden om, at der skal mere præcision og håndhævelse til. I flere sager om sammenstød mellem fri etableringsret for tjenesteydelser og sociale rettigheder har Domstolen klart sagt, at der altså er sociale rettigheder.

Synes du, det er rimeligt, at udlændinge kan få børnepenge og SU – selvom de stort set ikke har sat deres fod i Danmark forinden?

Problemet er økonomisk set ikke særlig stort. Selvfølgelig skal man holde øje med det, men undersøgelserne viser jo, at fri bevægelighed er en fordel. De, der kommer til Danmark, betaler mere i skat, end de hæver i sociale ydelser.

Du har sammen med Jens Rohde og Morten Løkkegaard kritiseret den hjemlige debat om velfærdsturisme, som dit eget parti har været med til at køre op. Hvorfor er der så stor uenighed i Venstre?

Jeg ved ikke, om der er så stor uenighed. Det er en balance mellem at sige, at der kan være et problem, og så at blæse det op. Vi er ikke på samme galej som Morten Messerschmidt. Vi går ind for den frie bevægelighed og for rettigheder. Men der skal være en passende sammenhæng mellem pligter og rettigheder.

Bent Greve fra RUC siger, at man med fri bevægelighed er nødt til at have en større koordinering af landenes sociale systemer. Er du enig i det?

Vi lever ikke på en øde ø, vi lever i åbne samfund. Det må vi have med, når vi tilrettelægger vores systemer. Jeg hører til dem, der synes, at der skal være sammenhæng mellem, hvad man bidrager med, og hvad man kan hæve på fællesskabets regning.

Hvem skal jeg kæmpe for – hvad er mit våben?

Arbejdskraftens frie bevægelighed udfordrer den europæiske fagbevægelse, der er præget af stor uenighed om både mål og midler i den faglige kamp.

AF JESPER VESTERMARK KØBER

FAGBEVÆGELSE. "Den etablerede fagbevægelses største udfordring er at sikre, at der er en forståelse for, at arbejdskraftens frie bevægelighed er helt nødvendig for vores økonomi og vores vækst."

Sådan siger EU-chef i Dansk Metal, Jens Bo Andersen, på spørgsmålet om, hvad der er fagbevægelses største europæiske udfordring. Han er CO-industris Europapolitiske chef og har i samarbejde med Dansk Industri stiftet Tænk tank Europa. Jens Bo Andersen anerkender, at der er udfordringer ved at have et indre marked med fri bevægelighed, men ser bekymret på de diskussioner, der har været omkring velfærdsturisme og social dumping i løbet af de seneste år. Ifølge Andersen er indtrykket af, at Danmark bliver oversvømmet af billig østeuropæisk

arbejdskraft skabt af uhæderlige arbejdsgivere, som omgår reglerne.

EU udfordrer på to måder

Der er ellers flere eksempler på, at fagbevægelses organisationsformer har været presset på grund af EU. Jens Arnholtz, der er arbejdsmarkedsforsker på Københavns Universitet peger på, at EU i særlig grad udfordrer det danske arbejdsmarked på to måder.

For det første kan domstolsafgørelser som Laval-dommen, hvor EU-Domstolen anerkendte, at fagbevægelses kollektive aktioner kan være i strid med den frie bevægelighed, lægge pres på de faglige organisationer i de nordiske lande.

»Det er et sammenstød mellem en forhandlingskultur, som vi har på det danske arbejdsmarked over for en juridisk model, hvor man har nogle grundlæggende ret-

tigheder og regler, som domstolen ud fra formalia afgør, hvad betyder,« siger Jens Arnholtz, der har forsket i Laval-dommens betydning for dansk fagbevægelse.

For det andet presser EU's minimumsregler for løn og arbejdsvilkår fagforeningerne, da arbejdsgivere lettere kan argumentere for, at konkurrenceevnen forværres, hvis standarder er højere end EU-niveauet, mener Jens Arnholtz.

Store forskelle i den europæiske fagbevægelse

For at styrke sammenholdet i den europæiske fagbevægelse var CO-industri i 2012 med til at danne IndustriAll, der varetager industriarbejdernes interesser i EU. Jens Bo Andersen mener dog stadig, at den europæiske faglige sammenslutning ETUC halter efter arbejdsgiverne, når det handler om at påvirke EU.

»Desværre har de faglige organisationer i Europa ikke formået at lave et stærkt europæisk samarbejde. Det har en vis tyngde, men det kan slet ikke sammenlignes med herhjemme,« siger Jens Bo Andersen.

Især spørgsmål om social dumping udstiller uenighederne i fagbevægelserne.

»Vi ser social dumping, når en fra et andet land kommer hertil og ikke får den løn, som overenskomsten giver mulighed for her i Danmark. I Polen, Estland eller Letland ser man det som muligheden for

at få en løn, man kan leve af. Vi bliver nødt til at være enige om, at man arbejder på det lands overenskomster, som du befinder dig i,« siger Marie-Louise Knuppert, der er international direktør i LO.

Foruden de store økonomiske forskelle peger Jens Arnholtz på forskellige fagforeningstraditioner i Europa, der gør, at den fælles europæiske fagbevægelse er udfordret og har svært ved at nå til enighed.

»Nogle steder har man en tradition, hvor man fokuserer på at hjælpe de svageste grupper, og det er typisk en fagforeningsmodel, hvor der ikke er særlig mange fagforeningsmedlemmer, men hvor man lobbyer meget politisk. Og så har vi en tradition som i Danmark, hvor fagbevægelsen kæmper for midten og har en selvstændig reguleringsmæssig rolle via overenskomstsyste­met,« siger Jens Arnholtz.

Social dumping løses nationalt

Derfor koncentrerer dansk fagbevægelse sig i overvejende grad om at få organiseret de folk, der kommer til Danmark som udstationerede, under danske overenskomster.

Efter Laval-dommen har man i fagbevægelsen lobbyet for at ændre håndhævelsesdirektivet, således at medlemslandene får bedre mulighed for at kontrollere den udenlandske arbejdskraft. Ministerrådet nåede i december sidste år frem til et kompromis, der gav mulighed for at landene kunne regulere kontrollen under opsyn fra EU-Kommissionen. Den europæiske og danske fagbevægelse tolkede dog aftalen forskelligt. ETUC kritiserede i en pressemeddelelse kompromisset for at hindre fagbevægelsens arbejde. LO ser mere positivt på udviklingen. Ifølge Marie-Louise Knuppert giver håndhævelsesdirektivet muligheder, for at Danmark kan kontrollere virksomhederne, da Danmark i forvejen har mange værktøjer til at undersøge fusk.

»Vi har lavet RUT-registeret, vi har et samarbejde mellem SKAT, politi og arbejdstilsyn. Vi har en fagbevægelse, som går ud og undersøger om forholdene er som de skal være, og det mangler man jo ret mange andre steder,« siger Marie-Louise Knuppert. ♦

Mød Jens Arnholtz og Nadja Lundholm Olsen til debatmøde på Arbejdmuseet i København. Onsdag den 12. marts 2014. Læs mere på www.deo.dk

Thorning 1. maj i Aalborg. Statsminister Helle Thorning-Schmidt afsluttede sin 1. maj rundfart i landet med at tale ved den store demonstration i Kildeparken i Aalborg.

Gunde Odgaard.
Kandidat for
Socialdemokraterne til
EU-parlamentsvalget.

AF IDA ZIDORE

Opgørelser viser, at udenlandske arbejdstagere i Danmark betaler mere i skat end de hæver i sociale ydelser. Hvorfor er udenlandsk arbejdskraft så et problem?

Det kan godt være, at udenlandsk arbejdskraft skaber økonomisk vækst. Men det gør slaveri og børnearbejde sådan set også. Arbejde skal foregå på lige vilkår og ikke som sort økonomi. Det taler vist for sig selv, at SKAT har efterreguleret i 2.600 sager om udenlandsk arbejdskraft. Der foregår noget, som er helt ude i hampen.

At bekæmpe social dumping er din mærkesag, men vi har en EU-Domstol, der typisk sætter fri bevægelighed over løn- og arbejdsvilkår. Hvad kan du overhovedet stille op, hvis du bliver valgt ind?

Man har lavet et åbent marked uden at sikre et fælles europæisk kontrolsæt. Der er så meget snyd og svindel i dag. Bekæmpelsen af social dumping handler i høj grad om at håndhæve de eksisterende regler. Der kan jeg bidrage med min mangeårige erfaring med problemstillingen fra fagbevægelsen.

Arbejdsmarkedsforsker Bent Greve siger, at den frie bevægelighed gør det nødvendigt at koordinere landenes sociale systemer mere. Er du enig i det?

Jeg går nok mere ind for, at man i EU anerkender, at man har forskellige modeller. Hvis du bor i Danmark og betaler skat i Danmark, kan du hæve ydelser i Danmark. Men vi vil ikke sende velfærdsydelser ud af landet til ikke-danske statsborgere. EU-reglerne må tilpasses, så de kan rumme vores system.

Har EU's nedskæringskurs med Finanspagten været en god eller en dårlig idé?

Det har været en dårlig idé for alle, især for de unge ledige. Landene er nødt til at få gang i noget vækst for at komme ud af sumpen. Det er svært at se, hvordan de rammer, som EU har udstukket, skal sætte gang i noget.

Men din egen partiformand har jo skrevet under på Finanspagten. Hvad kan du stille op?

Jeg synes Finanspagten har været for stram. Den har haft nogle afsindige menneskelige konsekvenser. Jeg kan være med til at italesætte det og vise, hvor vi kan skabe vækst. Det handler blandt andet om at investere i energirenovering, uddannelse, sundhedsmæssig og fysisk infrastruktur – veje, have, jernbaner og så videre.

FOTO: SCANPIX/HENNING BAGGER

Al magt til forbrugeren

For økonomisk rådgiver og Venstre-borgmester Kim Valentin handler liberalisme om at føre ansvaret tilbage til den enkelte.

Det kan man kun gøre med fuld gennemsigthed i finansverdenen.

AF IDA ZIDORE

BANKVÆSEN. For to år siden pakkede Kim Valentin sin kuffert og hoppede på et fly til Strasbourg. Selveste EU-Kommissæren for det indre marked, Michel Barnier, havde indvilget i at mødes for at drøfte Kim Valentins forslag om en smiley-ordning for banker.

Privatrådgiveren fra Fredensborg havde længe tænkt over, hvordan man kunne gøre bankvæsenet mere gennemskueligt for forbrugerne. Han var landet på den ligefremme idé, at Finanstilsynet på baggrund af sine vurderinger af bankernes opførelse kunne udstyre dem med enten en glad eller en sur smiley.

Kort efter mødet med Barnier blev ballonen dog punkteret af en embeds-

mand fra Kommissionen. »Nu skal du ikke sætte forhåbningerne i vejret – finanslobbyen er magtfuld!« lød budskabet, som Kim Valentin måtte tage med sig hjem til Fredensborg.

Nu kan det godt være, at smiley-ordningen ikke blev til noget i den omgang, og at der røg en del tillid til systemet på samme konto. Men Kim Valentin, der senere har overtaget posten som borgmester i Gribskov Kommune, har ikke lagt sine ambitioner om et mere gennemsigtigt bankvæsen for forbrugeren på hylden.

Det er mere måden i sig selv

Så nu går livet sin travle gang for Venstremanden, der udover det politiske tillidshverv finder tid til at fortsætte som partner og økonomisk rådgiver i Finanshuset i Fredensborg og skrive en ugentlig blog om privatøkonomiske forhold på Berlingske Business' hjemmeside. Og så er han også en af de mest citerede økonomer i Danmark.

Kim Valentin har især blandet sig i den offentlige debat om finanskrisen og er ikke bleg for at kritisere finansverdens modus operandi op til Lehmann Brothers krakket – og til dels i dag.

»Op gennem 00'erne har man set direktører være fuldstændig ligelegede med deres forretning og kun kigge i egen penges pung« er en af hans hovedpointer.

Som finansiel rådgiver synes Kim Valentin ret beset ikke, at der er noget galt i at tjene penge på bankdrift. Men han så gerne, at det foregik på en anden måde. For eksempel synes han, at bankerne tje-

ner for meget på omkostninger og gebyrer fremfor deres primære forretning.

»Jeg mener, at bankerne skal tage flere risici. Og der mener jeg ikke risici som under finanskrisen, hvor det hele handlede om kortsigtede, gearede investeringer og spekulation i boliger og værdipapirer. Jeg taler om langsigtede strategiske satsninger på udvikling af et samfund eller sektorudvikling.«

” Jeg ønsker ikke mere regulering. Jeg ønsker bare, at forbrugeren bliver mere oplyst. ”

Han kunne i øvrigt sagtens se for sig, at man gik tilbage til en opdeling af klassiske udlånsbanker og investeringsbanker. Og adskilte banker fra realkredit igen.

Gennemsigthed fremfor regulering

Man fristes til at placere Kim Valentin i en bås sammen med de, der ønsker strammere regulering af finansmarkederne. Men det afviser han.

»Jeg ønsker ikke mere regulering. Jeg ønsker bare, at forbrugeren bliver mere oplyst, og at vi derfor laver nogle løsninger, som forbrugeren kan forstå og agere på. Hvis man virkelig vil lave noget om, må man skabe mere gennemsigthed. Det er det, bankerne er nervøse for. Hvis alle får indsigt i deres opførelse, bliver det pludselig vigtigt for dem at opføre sig ordentligt

Er der arbejde til alle?

Der er nu 26 mio. arbejdsløse i EU. Hvordan bliver der jobs til dem? Debat med arbejdsmarkedseksperter **Nadja Lundholm Olsen**, professor **Anette Borchorst** (Aarhus) og forsker **Jens Arnholtz Hansen** (København).

Tirsdag den 11. marts kl. 17-18.30
Hovedbiblioteket, Møllegade 1, Aarhus C

Onsdag den 12. marts kl. 17-18.30
Arbejdsministeriet, Rømersgade 22, København K

Deltagelse: 50 kr. studerende 20 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

” Jeg ville da ønske, at man kunne liberalisere finanssektoren. Men det kan man åbenbart ikke. ”

Kim Valentin

Født 1963

Uddannet cand.polit.

Hyppig kommentator, foredrags-
holder, forfatter og skribent

Borgmester i Gribskov Kommune
for Venstre siden 2013

Partner og adm. direktør i Finanshuset
i Fredensborg, hvor han yder
uafhængig økonomisk rådgivning til
private, mindre virksomheder og
organisationer

Bestyrelsesmedlem i Pivot Partner

Bor i Græsted i Nordsjælland

for at bevare den troværdighed, der er så altafgørende for dem.«

Som led i visionen om mere oplysning har Kim Valentin foreslået, at medierne får fuld indsigt i lobbyisternes kontakt med politikere og embedsmænd. Alle møder skal optages og registreres. Det står i skarp kontrast til holdningen hos Kim Valentins partifæller i EU-Parlamentet, der traditionelt er skeptiske overfor tvungen lobbyregistrering. Men borgmesteren er urokkelig.

” Når der er noget godt på vej, så bliver det altid sådan lidt udvandet i løbet af en lovbehandling. ”

»Jeg har beskæftiget mig med den finansielle sektor gennem de sidste 20 år og ved, hvordan den fungerer. Det gældende princip er, at "går den, så går den". Finansverdenen er nok et af de mest magtfulde organer i verden og tjener styrtende med penge. Derfor er vi simpelthen nødt til at have fuld gennemsigthed,« siger han.

»Finanssektoren har mange flere penge end andre til at ansætte intelligente mennesker til lobbyvirksomhed. Det be-

” Jeg har beskæftiget mig med den finansielle sektor gennem de sidste 20 år og ved, hvordan den fungerer. ”

tyder, at når der er noget godt på vej, så bliver det altid sådan lidt udvandet i løbet af en lovbehandling. Resultatet er, at der aldrig for alvor bliver lavet noget om.«

DONG-sagen

Finanslobbyisme tror han også har sat sit præg på den aktuelle sag om den danske stats salg af DONG-aktier til den amerikanske investeringsbank Goldman Sachs.

»Goldman Sachs var en af hovedaktørerne bag finanskrisen med deres Subprime-lån, og derfor forstår jeg ikke, at man blot fem år senere vælger at lukke dem ind i varmen. Hvorfor har embedsmændene rådgivet politikerne i den retning? Det er der, jeg siger: Nåh okay, det kan være, der er nogle forbindelser, vi ikke kender til,« siger Kim Valentin.

Desværre er det ifølge ham en typisk reaktion ovenpå en krise. Lige siden de første finanskriser for flere hundrede år siden har man lovet en ændring af syste-

met. Men når det kommer til stykket, så sker der ikke rigtig noget. Og når det går godt igen, så deregulerer man.

Der er jo ikke mange Venstre-folk, der siger det, du siger. Hvad vil det sige for dig at være liberalist?

»Jeg ville da ønske, at man kunne liberalisere finanssektoren. Men det kan man åbenbart ikke. Det kan man i hvert fald ikke, før man har givet den almindelige forbruger friheden tilbage. I den sammenhæng er det jo voldsomt liberalistisk, det jeg siger. Friheden skal gives til forbrugeren, ikke til bankerne. Det handler om at føre ansvaret tilbage til forbrugeren. Og det kan man altså kun gøre ved at til-lade fuldstændig indsigt i det, der sker.« ♦

Kommer fagbevægelsen tilbage på lobbysporet?

Krisens efterår og optakten til EU-parlamentsvalget er en oplagt mulighed for fagbevægelsen til at komme ind i kampen i Bruxelles.

AF MARIE SJØDIN GRÆSHOLM

LOBBYKLUMMEN. I efteråret udkom en bog om den danske lobbybranche. Dem, der hver dag sætter politiske dagsordener, men som hverken har ministerbil, en plads i folketingssalen eller et skrivebord i et ministerium.

I bogen - Lobbyistens lommebog - havde de to forfattere Susanne Hedelund og Peter Mose dedikeret et helt kapitel til fagbevægelsens lobbyvirksomhed. Eller man skulle måske nærmere sige mangel på samme. For bogen beskrev, hvordan de faglige organisationer har tabt terræn igennem de sidste 20 år. Hvordan de stille og roligt er blevet kørt ud på et sidespor, og derfor ikke så ofte bliver hørt på Slotsholmen.

Den samme tendens kan man iagttage på europæisk plan. Under krisen har fagbevægelsen måttet se magtesløse til, mens politikerne har indført den ene økonomiske sanktion efter den anden. Det har man blandt andet kunnet læse om i Ugebrevet Mandag Morgen. Men spørgsmålet er, om ikke den nuværende glødende debat om den frie bevægelighed og europæiske arbejdskraft er en gylden mulighed for igen at få foden indenfor?

Foreløbigt er debatten om velfærdsturisme løbet med al opmærksomheden. Men samtidigt har den været med til at trække de andre væsentlige ting længere op på dagsordenen.

Op på hesten

Om et par måneder er der valg til EU-Parlamentet, og kapløbet om at få sat en dagsorden er sat ind. Den europæiske fagbevægelse har allerede annonceret en stor demonstration den 4. april i Bruxelles. Ifølge fagbevægelsen selv, har den stramme økonomiske politik under krisen tæret hårdt på flere af de sydeuropæiske lande. Og selvfølgelig kommer vi ikke ud af krisen igen, hvis ikke politikerne i Bruxelles begynder at skifte kurs og lempe på reglerne, har det lydt fra den Europæiske Faglige Sammenslutning, EFS.

Den dagsorden har indtil videre ikke slået igennem i hverken EU-Parlamentet

eller EU-Kommissionen. Men gennem det seneste halve år har flere økonomiske prognoser vist, at en del af de europæiske lande igen er på rette kurs, og derfor er der måske nu igen overskud til at lytte til, hvad fagbevægelsen har at sige.

Løsninger er god lobbyisme

I lobbybogen skriver Hedelund og Mose, at løsningen på den danske fagbevægelses lobbyretræte netop er: Løsninger. Og mon ikke det igen kan overføres til europæiske plan? Der skal præsenteres konkrete bud på, hvordan vi får skabt flere jobs, hvordan vi tager hånd om dem, der er blevet tabt på gulvet under krisen, og ikke mindst, hvordan vi beskytter den frie bevægelighed uden at gå på kompromis med velfærdsydelse.

Spørgsmålet er, om det er nu, skuden bliver vendt. Om det er nu, der kommer konkrete bud på en løsning på det europæiske arbejdsmarkeds problemer. Og om det er forslag, politikerne tør lytte til.

For der er hårdt brug for de løsninger. Hvis man har fulgt debatten i både danske og udenlandske medier siden krisens start, er det rimelig klart: Der er ikke rigtig nogen, som ved, hvad vi skal gøre. ♦

En god måned for:

Borgerinitiativet Right2Water

EU's første korrekt indsamlede borgerinitiativ, der med 1,68 millioner underskrifter fra borgere i 13 EU-lande i ryggen ønsker et direktiv, som sikrer alle EU-borgere lige adgang til rent drikkevand og et stop for privatisering af vandforsyning og sanitet. EU-Kommissionen er dog alene forpligtet på en udtalelse om initiativet.

En dårlig måned for:

Åbenhed om frihandelsaftalen med USA

Corporate Europe Observatory, der arbejder med lobbyovervågning, har efter ni måneder endelig fået aktindsigt i EU-Kommissionens forberedende møder med industri- og erhvervsorganisationer om frihandelsaftalen. Men det eneste, de har modtaget, er 44 svært censurerede dokumenter fra mere end 100 møder. De resterende møder blev angiveligt slet ikke refereret.

ILLUSTRATION: PERNILLE Z. NYGAARD

NOTAT bringer op til folkeafstemningen om patentdomstolen den 25. maj forskellige synspunkter på domstolen. Her har vi talt med **Lars Holm Nielsen**, der arbejder med patentspørgsmål som chefkonsulent for DI. Debatten blev skudt igang med NOTATs temanummer fra februar.

Lars Holm Nielsen,
chefkonsulent for DI.

Én patentsag – ét sted

En fælles europæisk patentdomstol vil ifølge Dansk Industri være en fordel for både små og store virksomheder i Danmark.

AF MICHAEL B. LAURITSEN

Hvorfor er Dansk Industri for dansk tilslutning til patentdomstolen?

For det første, fordi det bliver nemmere og billigere at håndhæve patenter. Og så sikrer man virksomhedernes retsstilling, fordi de kun skal føre retssagerne én gang, ét sted efter kendte regler. I dag risikerer de at skulle alle mulige steder hen og føre sagerne efter forskellige landes procesregler og processprog.

Men det er vel en fordel ved selve patentreformen, som også ville være der for virksomhederne, hvis vi stod udenfor patentdomstolen?

Ja, men hvis vi ikke er med, kommer domstolens praksis ikke til at gælde i Danmark. Vi kan heller ikke få en dansk afdeling eller dansk forankring i en afdeling, hvis vi ikke er med i patentdomstolen. Det betyder, at danske virksomheder i modsætning til virksomhederne i de andre lande ikke kan føre sager under patentdomstolen i deres hjemland.

Men vil det virkelig være en stor ulempe for de store danske virksomheder, som tager patenter i dag?

Der er jo både store og små virksomheder, der tager patenter i dag. Vi har jo også en række små virksomheder med helt ned til under ti medarbejdere, der tager patenter, for eksempel indenfor kli-

mateknologiområdet. De har ikke mange ressourcer, og for dem er det en stor ulempe, hvis de skal til udlandet for at føre de sager, som de kunne føre i Danmark, hvis vi var med.

Vi kommer sandsynligvis til at se en mangfoldig af patenter på dansk grund, hvis vi tilslutter os patentdomstolen. Vil danske virksomheder, som producerer eller leverer ydelser alene til det danske hjemmemarked, kunne se frem til flere krænkelssager?

Jeg tror ikke, der er mange danske virksomheder, der alene producerer for et dansk marked. Men hvis de ikke i dag risikerer at blive retsfulgt, så er det formentlig fordi, de virksomheder i udlandet, der ikke har taget patent i Danmark, ikke anser de danske virksomheder, der måtte være, som konkurrenter eller trusler mod deres marked. Så jeg ser ikke umiddelbart nogen risiko for, at danske virksomheder skulle blive løbet over ende med krænkelssager.

Er domstolens procesregler med bl.a. korte svarfrister, når man bliver sagsøgt, for venlige overfor patenthavere?

Efter hvad vi hører, har man lyttet til de indvendinger, der er kommet i høringsfasen. Blandt andet bliver tidspunktet for forsvarets påbegyndelse rykket, til de afgørende dokumenter for sagen er oversat til den sagsøgtes eget sprog. Og det er altså en væsentlig forbedring.

Det er blevet sagt i debatten om domstolen, at danske eksportvirksomheder ligegyldigt hvad må se og få sig et patentberedskab. De må bruge penge på at få sig patentforsikringer, patentagenter eller andet. Er det et scenarium, du kan nikke til?

Generelt kan man sige, at man fremover skal være mere bevidst om, hvad man gør og hvor man bevæger sig hen, og der skal helt klart indgå patentberedskaber hos eksporterende virksomheder. ♦

Hvad vil vi med bankerne?

Lars Pehrson, direktør i Merkur Andelskasse, har inviteret gæster til tre samtaler om, hvad det er for banker vi ønsker os.

Alle møder kl. 17-18.30 i Vartov, Farvergade 27, København K

26. marts er gæsten **Jesper Berg**, underdirektør i Nykredit
1. april er gæsten **Lars Petersson**, dir. i Sparekassen Sjælland
8. april er gæsten **Kim Valentin**, direktør i Finanshuset

Deltagelse: 50 kr. pr. møde, studerende 20 kr.

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

TEGNING: POLITICAL CARTOONS - CAGLE.

EU's Ukrainepolitik i ruiner

I Ukraine er volden eskaleret. Den 19. februar, hvor 26 blev dræbt, vil blive husket som en af de blodigste dage i Ukraines selvstændige historie. Hvorfor kom svaret fra EU så sent?

AF PETER ZACHO SØGAARD

OPRØR. I Ukraine er politifolk og demonstranter blevet dræbt i de værste gadekampe i landets historie. Men EU har indtil nu ikke villet slå hånden af præsident Janukovitj. Først nu ser det ud til, at sanktioner kommer på tale. Danmarks udenrigsminister Martin Lidegaard ville ved redaktionens slutning støtte målrettede sanktioner mod topfolk i styret. Men hvorfor så sent? Først da volden eksploderede for anden gang og 26 blev dræbt, trådte EU i karakter.

Vent og se

"Vent og se" har været mottoet for EU's tøvende politik overfor Ukraine. Siden 2010 har EU givet præsident Janukovitj nye frister for at opfylde kravene for underskrivelse af en omfattende frihandelsaftale, uden at regimet rettede kursen op. Til sidst regnede Janukovitj med, at bare han trak tiden længe nok, kunne han presse flere penge ud af EU. Da det ikke lykkedes, gik han i 11. time til Rusland. Putins tilbud var mere tilløkkende, fordi det ikke indeholdt krav om reformer eller løsladelse af Julia Timosjenko og samtidig bød på en kontant økonomisk indsprøjtning til Ukraines trængte økonomi. EU's politik stod forjusket tilbage. Man havde ikke de rette incitamenter til at få Januko-

vitj med på vognen.

Den svenske økonom Anders Åslund, der er ekspert i Ukraines økonomi, vurderer, at præsident Janukovitj' netværk årligt kanaliserer mellem 44 og 54 mia. kroner fra statskassen til egne lommer. Det er en væsentlig forklaring på landets økonomiske krise. Ukraines økonomi er nu i recession, og statsbudgettet har for tredje år i træk et underskud på ca. 5 procent af BNP. Politikere, der på den måde kører deres lande i sæk, er svære at imponere med EU's demokratiske værdier og tilbud om frihandelsaftaler.

EU's dilemma

Nu ser det endelig ud til, at EU skrider til handling overfor regimet i Kiev, der med volden mod demonstranter, har sat sin demokratiske legitimitet over styr. Udenrigsministrene i EU er indkaldt til krisemøde om situationen, og der koordineres med USA, hvilke embedsmænd der sortlistes.

Sanktionsvejen er en erkendelse af, at den naboskabspolitik med Ukraine, man har støttet i så mange år, ligger i ruiner. Sanktioner mod embedsfolk fører dog ikke nødvendigvis til politiske forandringer. Janukovitj selv ser ikke ud til at blive ramt af sanktionerne. Man ønsker stadig ikke at overlade scenen helt til Rusland. Men hvis EU ikke går efter manden selv, burde man kigge nærmere på de hund-

redvis af milliarder, Janukovitj familiemedlemmer, for eksempel hans søn Oleksander, har gemt væk i europæiske banker.

Samtidig åbner sanktioner mod Ukraine et nyt kapitel i EU's forhold til Rusland. EU ønsker sig ikke en ny geopolitisk konflikt med Rusland om Ukraine, men det er den situation, man befinder sig i nu. ♦

Peter Zacho Søgaard er øst-redaktør på netmagasinet røst med særligt fokus på Ukraine

Valgmøde på Christiansborg

Torsdag den 3. april kl. 16.30 - 18.30

Skuespiller Flemming Jensen præsenterer de unges valgplakat og lægger op til panelet af spidskandidater til EU-parlamentsvalget.

Hvordan vil de otte opstillede partier løse Europas problemer?

Deltagelse er gratis, men tilmelding kræves.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

UKRAINE

Befolkning: ca. 44,5 mio.
Faldet fra ca. 52 mio. i 1991.
(Danmark ca. 5,5 mio.)

Areal: 603.550 km²
(Danmark 42.561 km²)

BNP pr. indbygger: 40.150 kr.
ved købekraftsparitet
(Danmark: 205.150 kr.)

Eksport til omverdenen:
25,7 % til Rusland, 24,9 % til EU

AF SVEN SKOVMAND

Ukraines historie

Navnet Ukraine stammer fra det østslaviske ord »grænseland«.

Kievskaja Rus hed det første rige, skabt omkring år 900 af den svenske viking Rørik. Kievskaja Rus omfattede ikke kun Ukraine, men også store dele af det nuværende Rusland, og havde oldslavisk som fælles sprog.

Mongolernes invasion i 1240 opløste riget, og i de følgende århundreder var Ukraine under polsk dominans.

I 1654 underskrev kossaklederen Bogdan Kemelnitskij en alliance med Zar Aleksander I, der blev begyndelsen på Ruslands herredømme over Ukraine.

Under delingen af Polen i slutningen af 1700-tallet faldt Polens ukrainske besiddelser under Rusland. Katarina den Store spredte sit rige til Krim og Sortehavet. Ukrainerne boede nu i Lillerusland og fik forbud mod at bruge deres sprog.

Under borgerkrigen 1918-20 oprettedes en ukrainsk republik, som dog snart erobredes af den Røde Hær. Bolsjevikkerne respekterede en national opløstning i 1920'erne, fordi de stod svagt, men under Stalin strammedes grebet. 3-5 mio. døde af sult i kollektiviseringen af landbruget. Ukrainerne mener, det var folkemord.

Anden Verdenskrigs største slagmark var Ukraine, men efter krigen oplevede ukrainerne fremgang. Deres frugtbare jord leverede et stort udbytte, og de oplevede industrialisering for første gang.

I 1991 blev Ukraine sin egen stat og formåede at holde sammen på sig selv på trods af en sammensat befolkning.

I 2004 gennemtvang demonstrationer omvalg til præsidentposten efter svindel. Præsidentkandidat Viktor Janukovitj tabte valget, men kom tilbage og vandt i 2010. ♦

SKOVMANDS NOTATER

Schweiz vil begrænse indvandring

Med et lille flertal på 50,3 procent har de schweiziske vælgere vedtaget, at al lovgivning på udlændingeområdet alene skal bestemmes af Schweiz. Det oplyser Politiken den 11.2.2014 i artiklen »Schweiz vil stoppe indvandring«.

Afstemningen ophæver en aftale, som i 2007 blev indgået med EU, og som har ført til stærk indvandring af især tyskere og franskmænd. Man mente, at den ville give 8.000 ekstra indvandrere om året, men tallet blev 80.000. Det trykkede lønnen og skabte mangel på boliger.

EU kan ikke straffe Schweiz, der som medlem af EFTA har fri adgang for sine varer til EU-landene.

Schweizerne standser ikke indvandring. De vil blot have, at den skal ske under ordnede forhold. Det burde også være tilfældet i EU.

Folketinget får for lidt at vide

Parlamenterne i Tyskland og Litauen har langt bedre adgang til EU's dokumenter end Folketingets Europa-udvalg. Det siger udvalgets formand, Eva Kjer Hansen ifølge artiklen »Folketinget vil se EU-dokumenter« i Jyllands-Posten den 8. februar 2014.

Udvalget kræver nu, at regeringen kommer med et oplæg til, hvordan man får adgang til de vigtige dokumenter. Det skal ske på et niveau, der mindst svarer til det, der er i de bedst stillede parlamenter i EU-landene.

Udenrigsministeriet har altid søgt at skjule ubekvemme dokumenter. Godt, at der nu gøres noget ved det.

Danmark kan stemmes ned i GMO-sag

Danmark og 18 andre EU-lande kan blive tvunget til at sige ja til genmanipuleret majs, hvis den transatlantiske frihandelsaftale TTIP bliver til virkelighed. Det oplyser Information den 13. februar 2014 i artiklen »Regeringen: GMO-nej kan genere TTIP-forhandlingerne«.

USA ønsker, at GMO-majsen skal have fri adgang til EU's forbrugere, og Kommissionen fremlagde derfor et forslag herom til mødet tirsdag den 11. februar i Ministerrådet.

Hele 19 lande stemte imod og kun 5 stemte for. Men det var ikke nok til at afvise Kommissionens forslag. Den kan nu frit sige ja til genmanipuleret majs.

Eksemplet viser, hvor farlig aftalen med USA kan blive for miljø og sundhed.

Revisorer skal udskiftes efter 10 år

EU har vedtaget, at firmaerne fra 2020 kun må have samme revisor i ti år. Hvis de vil beholde revisoren, må opgaven først sendes i EU-udbud. Hvis revisoren også er rådgiver, har EU fastlagt regler for, hvad der må rådgives om.

Det oplyser Jyllands-Posten den 20.1.2014 i artiklen »Nye EU-regler skaber kaos hos revisorerne«.

Revisorerne laver ikke altid deres arbejde godt nok. Men EU's krav om udskiftning af dem er næppe en god idé.

Svinecenter misbrugte EU-midler

Videnscenter for Svineproduktion har fra 2007 til 2013 misbrugt EU-støtte for 19 millioner, og pengene skal nu betales tilbage til EU af Landbrug & Fødevarer. Det oplyser Jyllands-Posten den 29.1.2014 i artiklen »Svinechef fyret for misbrug af millionstøtte fra EU«.

Svinechefen er fyret, og seks medarbejdere har fået advarsler. Det oplyser direktøren for Landbrug & Fødevarer Søren Gade, der tilføjer, at misbruget har stået på siden 2007, og at der er fejl i 24 sager. Han siger også, at ingen har beriget sig på misbruget.

Ja, med hensyn til svindel kan vi næppe konkurrere med visse andre EU-lande.

Læs mere på www.notat.dk

David Cameron tager sig til hovedet. I forgrunden José Manuel Barroso og Viviane Reding. Manipuleret billede fra bloggeren Berleymonster.eu

EU-topfolk på charmeoffensiv i Storbritannien

Briternes forhold til EU har haltet lidt på det seneste. Nu har Kommissionens spidser måske løst problemet.

AF PETER ZACHO SØGAARD
& RASMUS NØRLEM SØRENSEN

BAGSIDEN. De britiske øers forhold til EU har alle dage lidt af humørsvingninger. Fra den franske præsident Charles de Gaulles fornærmede veto mod engelsk medlemskab af klubben i 1960'erne til Margaret Thatchers krav om at få sine penge tilbage i 1980'erne.

Men nok er nok. Vicepræsident for EU-Kommissionen, Vivian Reding, har de sidste uger med stor beslutsomhed taget fat på at genskabe det gode forhold henover kanalen. Den friske dame fra Luxembourg er nemlig overbevist om, at hun har fundet kuren mod britisk euroskepticisme: Mere EU.

»Vi er nødt til at bygge et Europas Forenede Stater, med Kommissionen som regering og to kamre: Europa-Parlamentet og et Senat for medlemsstaterne,« forklarede hun de måbende øboere.

Dumme eller uoplyste?

Flere aviser udtrykte herefter tvivl om Redings kommentarer til relevansen af en britisk folkeafstemning om EU-medlemskab

kunne koges ned til, at Viviane Reding kaldte briterne for dumme – eller uoplyste.

»Faktum er, at meget ofte er det et komplet skævvredet billede [af EU] der præsenteres – hvordan skal almindelige mennesker træffe en oplyst beslutning? Det kan de simpelthen ikke!«, sagde Reding ved et EU-sponsoreret debatmøde i London den 10. februar.

Den engelske tabloid Daily Mirror var på det hold, der refererede, at Reding mener, at briterne er for dumme til at stemme om EU. Partiet UKIP (her Essex-lokalafdelingen) bekræfter muligvis Redings frygt for britisk uoplysthed, men selv følte de sig ikke helt kureret for euroskepticisme på den baggrund:

”Viviane Redings udsagn indvarsler det fascistisk/kommunistiske, udemokratiske og totalitaristiske, centralstyrede samfund, vi altid har haft mistanke om, udgjorde hjertet i ”Det Europæiske Projekt” helt fra starten,“ hedder det på deres hjemmeside.

Tænketanken Open Europe spurgte efter mødet ironisk, om Vivian Reding var hemmelig rekrutteringsagent for UK Independence

Party (UKIP), der vil have England helt ud af Unionen.

And now for something completely different...

Én Kommissær kan jo ikke nå alt. Så i den nordlige ende af øen var EU-Kommissionsformand Jose Manuel Barroso på arbejde. Mange skotter vil nemlig gerne ud af Storbritannien – og ind i EU. Her fik han forklaret folk, at når Skotland stemmer om sin uafhængighed til september, må befolkningen være opmærksomme på, at et uafhængigt Skotland langt fra kan være sikker på at opnå EU-medlemskab.

Den portugisiske kommissær er en dreven politiker, og skød hurtigt skylden for denne ærgerlige situation videre. Alt for mange småregioner venter i kulissen, hvis Skotland får lov, lød Barrosos argument, og derfor vil Spanien sandsynligvis nedlægge veto mod en optagelse.

Så bliv ikke overrasket, hvis du ikke hører mere til britisk EU-skepsis. Den er fixet. ♦